

ሕ ጋ ዊ

ም ር ም ሮ ቾ ና

አ መ ለ ካ ከ ቶ ቾ

ሕግና እድገት

(ክፍል 1)

ለግ ጉተግ

የኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ ለብዙ ምዕተ
ዓመታት ተብትቦት የነበረውን የብዝበዛና
የጭቆና መረብ መበጣጠስና ፍትህ፣ እኩ
ልነት፣ ነጻነት፣ ብልፅግና የሰፈነበት ህብረ
ተሰብ የመገንባቱን ትግል ከተያያዘው የሰ
ምንት ዓመታት ጊዜ ሆኖታል። በነዚህ
ጊዜያት ሰፊው ሕዝብ የነበረውን ሥርዓት
ፈጽሞ ለማንከታተልና አዲሱን ሥርዓት
ለመገንባት ያደረገው ትግልና የከፈለው
መስዋእትነት እጅግ የከበደ ነው። ሆኖም
ሰፊው ሕዝብ በብዙ አቅጣጫ የላቁ
ድሎችን እየተገናጸፈ ነው። ከሁሉም
በላይ የኢትዮጵያ ሰፊ ሕዝብ ሊከተለው
የሚፈልገው የፖለቲካ መስመርና መርህ
ሳይንሳዊ ሶሻሊዝም መሆኑን በይፋ አውጆ
በግልፅ መድረክ እያጠናውና ግንዛቤውን
እያዳበረው ይገኛል።

ሰፊው ሕዝብ የሚገኝበትን የዕድገት ደረ
ጃና ታሪክ ከሚከተለው ሳይንሳዊ ርዕዮተ
ዓለም ጋር በማገናዘብ፣ በማጤንና የትግሉ
ግብ የትና፣ አቅጣጫውም ወደት እንደሚ
ሆን ለይቶ ለማየት ጥረቱን እያፋፋው፣ በዚ
ህም ሂደት ውስጥ ቀሪ የትግል ምዕራፎችን
እየገመገመ የመሸጋገሪያውን ወቅት ለግ
ገባደድ የሚያስፈልጉ ቅድመ ሁኔታዎችን
እያሟላ ይገኛል። ከፓርቲ ምሥረታ፣ ለሶ
ሻሊዝም አስተማማኝ መሠረት ከመጣልና
ራስን ለመከላከል የሚያስችል ሕዝባዊ ኃይ
ል ከማቋቋም ባሻገር ያሉትን የትግል መስ
ኮች በዓይነ ሕሊናው እየቃኘ ነው።

የኢትዮጵያ ለብዮት የነበረውን የገዥ
መደብ ገርስሶአል። ርዝራዦችንም በሰ
ከነ የትግል ዘዴ እንዲያከት ምላቸው
እያደረገ ነው። ዛሬም በሽግግሩ ወቅት
ለሶሻሊስት ኅብረተሰብ መምጣት መሠ
ረቶችን እየጣለ፣ በዚህም ሠራተኛው

ሕዝብ ተገቢውን የዲሞክራሲ መብቶች ደረጃ በደረጃ ተግባራዊ እያደረገ ነው።

ተገቢውን የዲሞክራሲ መብቶች ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ ለማድረግ ሥልጣናዊ የበላይነትን፣ የበላይነትን ለማረጋገጥ ደግሞ የማስፈጸሚያ መሣሪያና ዋስትናው የሆነውን «ሕግ» እና የሕግ ንድፈሃሳቦችን፣ የሕግን ታሪካዊ አመጣጥ፣ ዕድገትና (የወደፊት) የሂደት አቅጣጫውን ኅብረተሰባችን ደረጃ በደረጃ መገንዘብ ይኖርበታል። በተለይም የዛሬው የኢትዮጵያ ሠራተኛ ሕዝብ የትግል ዓላማና ዘዴ፣ ይዘቱ ሲወርድ ሲዋረድ ከመጣው ኢትዮጵያዊ የሕግ አስተሳሰብ የላቀና የመጠቀሚያ በመሆኑ፣ የሕግ መሠረታዊ ፍቺውና የፍትሕ አስተዳደር መንፈስ ለኅብረተሰቡ ያለጥርጥር ግልፅ መሆን አለበት። የዚህ ጽሑፍ ዓላማም በዚህ ረገድ አንዳንድ ሃሳቦችን ለመሰንዘር ነው።

ሕግና ትርጉሙ

ሕግና ፍትሕን፣ የሕግ መታዘዝና የሕግና የፍትሕ አስተዳደር ሠራተኞች የእውቀት ዘርፍና ብቸኛ ሠፈር አድርገው የሚያዩ ኃይሎች በቁጥር በርካት ያሉ ናቸው። ይህን የተሳሳተ አመለካከት እንዲሰፍን የሚያደርጉት ደግሞ ይበልጡ የቡርክ አመለካከት ያላቸው የሕግ መታዘዝና ፍትሕ ይህ አመለካከት የተሳተፈና አደገኛ ነው። ሕግ፣ ሐሰተኛነትና ሥርዓቶች ለብዙሀኑ ባዕድ፣ ለሕግ ምሁራን ግን ከሀሳብ እንደሆኑ ማቅረቡና እንደሆኑም እንዲቆዩ መመኘትና መስበክ ኢሳይያሳዊ ነው።

ሕግ ከጊዜና ከቦታ ወይም ከአንድ ኅብረተሰብ ታሪካዊ የዕድገት ሂደትና ከሰብዓዊ ትንታኔ ማለትም ከሀይታዎች የግንኙነትና የተዛማጅነት ሳይንስ ውጭ የሚታይ ጉዳይ ሊሆን አይችልም። ይህም የሚባልበት ምክንያት

ንያት የኅብረተሰብ የዕድገት ሂደት የሚመራው በኅብራዊ ሕግጋት ስለሆነ ነው።

ሕግ፣ የከስተቶችን ዝምድና የሚደነግገውም ሆነ የአንድን ሕብረተሰብ መብትና ግዴታ የሚያውቅ፣ የአንድ አገር ሕዝብ ግለሰብአዊና ማህበራዊ ጥቅሞችን የሚነካ፣ ማናቸውም ዜጋ ከአካባቢውና ከባቢው ማኅበረሰብ ጋር የሚኖረውን ግንኙነት ሥርዓት የሚደነግግ መሣሪያ ነው። በአጠቃላይ አነጋገር ሕግ «በከስተቶች መካከል ያለ ውስጣዊ እውነታ ላይ የተመሠረተ ግንኙነትና ተደጋጋፊነት ነው።»¹ ይህ ሳይንሳዊ የሕግ ፍቺ፣ ውስን ከሆኑ ግንኙነቶች አንስቶ ሁለንተናዊ ገጽታ እስካላቸው የሂደትና የከስተት የዝምድና ሁኔታዎች ድረስ ያሉትን የሚያጠቃልል ሲሆን፣ ይህ ጽሑፍ የሚያተኩርበት የሕግ ፍቺ ግን ከላይ በተመለከተው አጠቃላይ ትርጉም ሥር፣ በተለይ በተወሰነ ኅብረተሰብ ውስጥ ሥልጣንን ከማረጋገጥ አንስቶ በመንግሥታዊ ሥርዓት ሥር ያሉትን የግንኙነት ቅርጾችና ይዘቶች፣ እንዲሁም መሠረተ ሃላቦች በሚመለከት ይሆናል።

ለዚህም አቀራረብ ሕግ «በተወሰነ ጊዜና ቦታ እንዲሁም የአንድን ኅብረተሰብ የዕድገት ሥነ ባሕርይ የሚመጥን መንግሥታዊ መለኪያና የግንኙነቶች መደንገጊያ መሣሪያ ነው የሚለውን ፍቺ ይይዛል።

በመደብ የተከፋፈለ ኅብረተሰብ ታሪክ የመደብ ትግል ታሪክ ነው። ከላይ እንደተመለከተው ሕግም የኅብረተሰብን መብትና ግዴታ የሚለካና የፍትሕን አስተዳደር የሚደነግግ ፖለቲካዊ ይዘት ያለው የሥልጣን መሣሪያ ስለሆነ፣ ከኅብረተሰብ የታሪክ ሂደት ውጭ የሚታይ አይደለም። የሕግ ታሪካዊ አመጣጥና ሂደት

ከመደብ ትግል ታሪክ ጋር በተጥታ የተዛመደ ነው።

የኅብረተሰብ የመደብ ትግል ታሪክ ዲያሌክቲካዊ ሂደት የኅብረተሰብ የዕድገት ታሪክ ነው። የአንድ ኅብረተሰብ ዕድገት የሚወሰነው ኅብረተሰቡ በአንድ ወቅት በሚኖረው የኢኮኖሚ ሥርዓትና ይኸውም የኢኮኖሚ ሥርዓት ከሌሎች ማኅበራዊ ክስተቶች ጋር በሚኖረው ግንኙነት ወይም ዝምድና ነው። የኢኮኖሚ ሥርዓት በአንድ ወቅት የሚገኝ ስልተ ምርት፣ ብሎም የምርት ግንኙነት ውጤት ስለሚሆን፣ በሌላ አነጋገር የአንድን ኅብረተሰብ የዕድገት ሥነ-ባሕርይ የሚደነግግ ግንኙነት ኅብረተሰቡ ካለበት ወይም ከነበረበት መደባዊ ሥርዓት ነጥለን ልናየው አንችልም። ማርክስና ኤንግልስ ሕግን፣ በይዘቱ፣ ዓላማውና ተፈጥሮው በኢኮኖሚ ሚዛን እንደሚለካ የኅብረተሰብ ላዕላይ መዋቅር² አርገው የተመለከቱትም ለዚህ ነው። በላዕላይ መዋቅርነቱም ሕግ ተጻራሪ መደቦች ባሉበት ሥርዓት የሚፈጠር፣ የሥርዓቱ ገዢ መደብ ራሱን በሥልጣን ላይ ለማስቀመጥ፣ እንዲሁም ለማቆየት የሚጠቀም በት መሣሪያ ነው።³ መሠረቱም የተከፋፈለና የማይታረቅ ቅራኔ ያላቸው መደቦች መፈጠር ነው። በዚህ ገጽታው ሕግ ሙሉ በሙሉ ፖለቲካዊ ቅርጽና ይዘት አለው።

በኅብረተሰብ ታሪክ ውስጥ ሕግ በፖለቲካ መሣሪያነቱ የተለያየ ወገናዊነትን እያሳየ መጥቶአል። ወገናዊነቱም ከበላይ ገዢነት ጋር ተጣምሮ የታየ ወይም የሚታይ ነው። በባሪያ አሳዳሪው ሥርዓት ተጻራሪ መደቦች የባሪያው አሳዳሪና በዕቃነት ደረጃ የሚታየው ባሪያው ሆነው፣ የሚ

ኖረው የበላይ ገዢነት የባሪያ አሳዳሪው ስለሚሆን በዚህ ሥርዓት የሚፈጠረውና የሚሰፍነው ሕግ ወገናዊነቱ ሙሉ በሙሉ ለባሪያ አሳዳሪው ነው። ለምሳሌ በዚህ ሥርዓት ውስጥ የነበረውን የእርሻ አካባቢ የምርት መገልገያ መሣሪያዎች ሕጋዊ አከፋፈል ብናይ በሶስት የተከፈለ ሆኖ እናገኘዋለን።

እነዚህም፡—

—ግሉዝ የሆኑ የእርሻ መሣሪያዎች፣

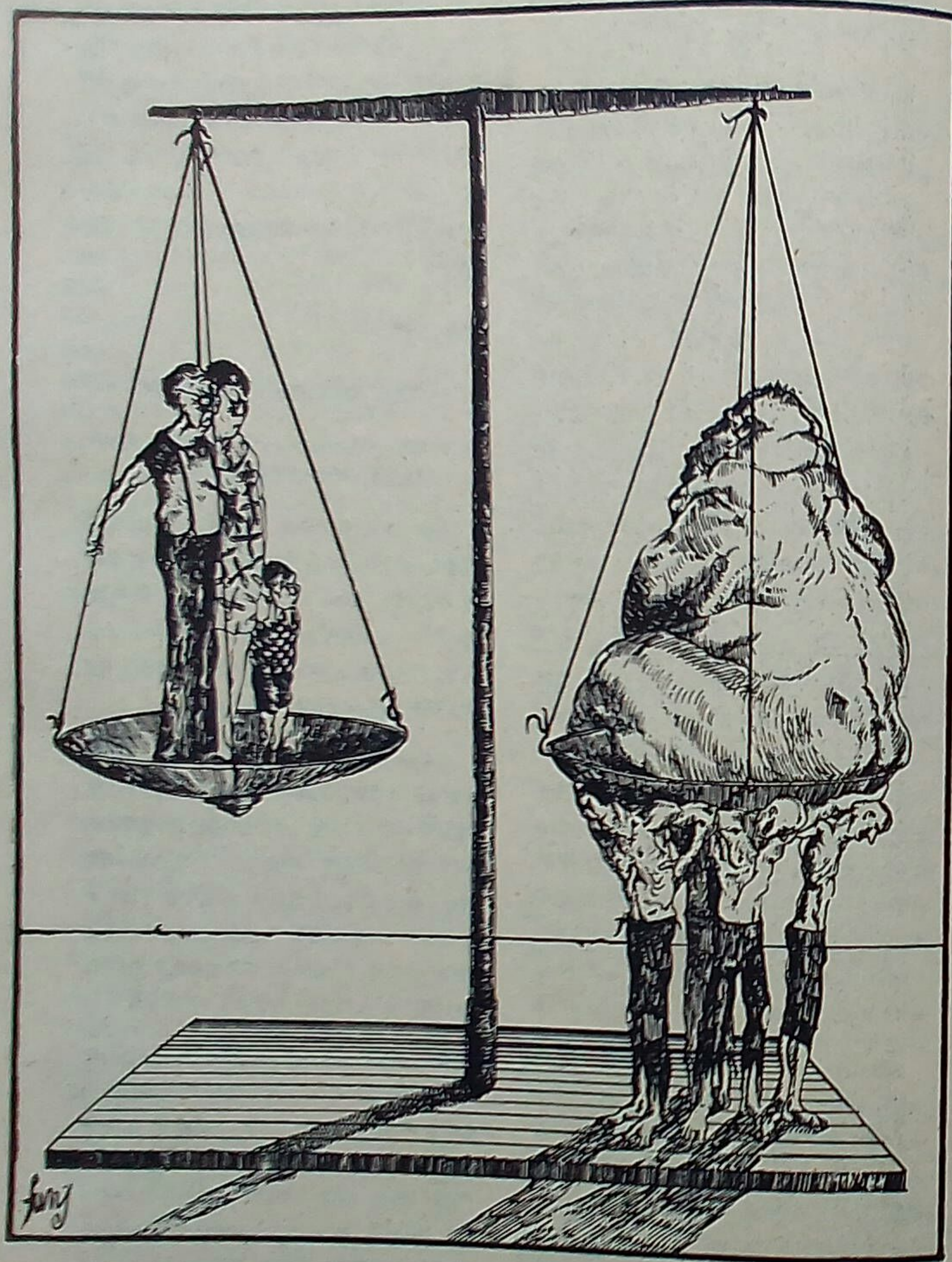
—ፍቺ የሌላቸው ድምጾች የሚያስሙ የእርሻ መሣሪያዎች፣

—መናገር የሚችሉ የእርሻ መሣሪያዎች ናቸው።⁴ በዚህ ሕጋዊ አከፋፈል ሥር የመጀመሪያው አካፋ፣ ደማና፣ ጋሪ የመሳሰሉትን፣ ሁለተኛው በሬና ላም የመሳሰሉትን የሚይዝ ሲሆን፣ ሶስተኛው ክፍል ባሪያዎቹን የሚመለከት ነበረ።

በፊውዳሉ ሥርዓት የሚኖረው የበላይ ገዢነት ደግሞ የፊውዳሉ አምባገነንነት ስለሚሆን፣ በዚህ ሥርዓት ማኅበር የሚኖረው ሕግ የፊውዳሉን ሥልጣን የሚያስጠብቅ ይሆናል። በካፒታሊስቱ ሥርዓት የካፒታሊስቱን፣ በሶሻሊስቱ ኅብረተሰብ የሠራተኛውን መደብ የበላይነት ማስጠበቂያ ስለሆነ ወገናዊነቱ ለገዢው መደቦች ይሆናል።

በተለይም በባሪያ አሳዳሪው፣ በፊውዳሉና በካፒታሊስቱ ሥርዓት ማኅበሮች ብዙሀኑ ሙሉ በሙሉ የገዢ መደቦች ሕጎች ተገዢዎች ስለሚሆኑና ሕግ ራሱ ከነትርጓሜው ከግል ባለሀብትነት ጋር የተጣመረ የገቢ ማስገኛ ሙያም ስለሚሆን ለብዙኃኑ የበደል ምንጭና ሽክም ይሆናል።

በካፒታሊስት ሥርዓት አለ የሚባለው እኩልነት የወሸት ፈጠራ ነው

በተቃራኒው በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የበላይነት የሚይዘው ሰፊው ሠራተኛ ሕዝብ ስለሚሆንና የሕግ መደባዊ ባህርይ ሕዝባዊ ስለሚሆን፣ የኅብረተሰቡ ፖለቲካዊ ግንኙነቶች የሚደነገጉት፣ የሚሠራውት፣ የሚከበሩትና የሚፈጸሙት በራሱ በሠርተክደሩ ሕዝብ ይሆናል። አመንጭውም፣ ፈጻሚውም፣ አስፈጻሚውም፣ በአጠቃላይ ባለቤቱ ራሱ ሰፊው ሕዝብ ስለሚሆን የሕግ ንድፈሃሳብ፣ የተደነገጉት ሕጎችና አፈጻጸማቸው በግልጽ በሰፊው ሕዝብ ዘንድ መታወቅ ይኖርባቸዋል።

ሕግ በሽግግር ወቅት

በማርክሲስት ሌኒኒስት መሠረተ ሃሳቦች ላይ የተመሠረተ አብዮት የተለያዩ የትግል ክፍሎች አሉት። እነዚህም የትግል ክፍሎች በማፍረስና በመገንባት ተግባራት የተከፋፈሉ ናቸው።

የማፍረስ ተግባር፣ ለእድገት ዕንቅፋት የሆኑትን የማህበራዊ፣ የኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ግንኙነቶች የማንከታከት ተግባር ሲሆን፣ የመገንባቱ ተግባር ደግሞ ኅብረተሰቡን ወደ ሶሻሊዝም ለማሸጋገር የሚያስችሉትን መሠረቶች የመጣል ተግባር ነው። በሽግግር ወቅት የማፍረሱና የመገንባቱ ውስብስብ ተግባራት የሚካሄዱበት ወቅት በመሆኑ አስቸጋሪ የትግል ወቅት ነው።

በሽግግር ወቅት ሊኖር የሚችል ሕግና የአስተዳደር ሥርዓት በመሸጋገሪያ ጊዜ ከሚኖሩት ሌሎች ተግባሮችና የአሰራር ሥርዓቶች ገጽታ ተለይቶ ሊታይ አይችልም።

በአጠቃላይ እነጋገር የመጀመሪያው የማፍረስ ምዕራፍ እንቅስቃሴ ግብታዊነት ያጠቃዋል። ለለውጥ በጓጉትና በስሜት በተነሳሱ ጭቁን መደቦችና የፈራሹ ሥርዓት ተጠቃሚ መደቦች መካከል በሚካሄደው የተጠቃሚ ፍልሚያ ምክንያት ለጊዜውም ቢሆን ማዕከላዊነት ሥፍራውን ያጣል። ሥልጣንም ከሁለቱ ተፋላሚ ኃይሎች፣ ማለትም ከሚወድመውና ለማውደም

ከሚፈልገው፣ በአንዱ እጅ ገና ሙሉ በሙሉ ተጠናክሮ ስለማይገባ ማዕከላዊ ነቱ ይጣሳል። ይሁንና ወደ ጎላ የተቀነ ባበረና የተጠናከረ ኃይል ያለው ወገን የሥልጣን የበላይነት ይኖረዋል።

ሕግና ሥርዓት በሕሊና ታስበው፣ ታውቀው፣ በዘልማድ ወይም በባሕል የሚከበሩ መሆናቸው ቀርቶ በጠብመንጃ አፈመዝ የሚከበሩ ይሆናሉ። ወቅቱም አመጽ፣ የሞትና የሽረት ትግል የሚፋፋምበት፣ አንዱ ወገን የግድ በአሸናፊነት መውጣት የሚኖርበት ወቅት ስለሚሆን፣ ሕግ የሁለቱም ተጻራሪ መደቦች ትርጉሞች ተገዥ ይሆናል። ስለዚህም ከአብዮቱ መፈንዳት በፊት የነበረውን ይዘትና ቅርጽ ያጣል።

ኃይል ሕግ፣ ሕግም ኃይል፣ ስለዚህም ኃይል በሕግነቱ የሥልጣን ማፍረሻ ወይም የሥልጣን ማረጋገጫ መሣሪያ ይሆናል። ፍትሕም የሚመሠረተው በተወሰነ ሕግና አስተዳደር ላይ ሳይሆን በመደባዊ፣ ተፈጥሮአዊ ስሜት (Class instinct) ላይ ይሆናል።

በሶቭየት ኅብረት በተለይም በአፍላዎቹ የአብዮት ዓመታት እንደታየው፣ የእንድ ድርጊት ሕጋዊነት ወይም ሕጋዊ አለመሆን የሚመዘነው በጽሑፍ በሠፈሩ የሕግ አንቀጾች መጠበቅ ወይም መጣስ ሳይሆን፣ ድርጊቱ የአብዮቱን እንቅስቃሴ የሚመራውን ኃይል (ፓርቲ) ፖሊሲ በመጣሱ ወይም ባለመጣሱ ይሆናል። ይህ ፖሊሲ በሕግ መልክ የተቀረጸ ወይም ያልተቀረጸ ሊሆን ይችላል። የጥፋትም ከባድነት (ቅጣት) የሚታየው በድርጊቱ ትንሸነት ወይም ትልቅነት ሳይሆን የመደብ ትግሉን በአሸናፊነት መውጣት ለማረጋገጥ በሚኖረው ግምትና ቦታ ነው።

በነዚህም ጊዜያት የሚፈጠረው ዋነኛ ጥያቄ የመኖር ወይም ያለመኖር፣ የማሸነፍ ወይም የመሸነፍ፣ በአጠቃላይ የመደብ የበላይነትን የማረጋገጥ ስለሚሆን ፍትሕ በሰከነ አመለካከት አይመራም። ወቅቱ የአብዮት እንቅስቃሴ የሚጠቀሙበት ስለሆነ ሕግ መንጭ

ቶና ጸድቆ የሚፈጸም አይሆንም ። ለምን ቢባል ይኸንን የሚሠሩ አካሎች ሕልውና ራሱ ጥያቄ ላይ ነውና ።

ሕጉች (መመሪያዎችን ጨምሮ) እንደ ጊዜውና እንደወቅቱ ታክቲክ ፣ እንደ ሁኔታዎች መለዋወጥ ስለሚኖርባቸው ከአብዮት ግንባታ ጀምሮ በየደረጃው ከጋ ይል ሕጋዊነት በመግለጫ መልክ ወይም በአስቸኳይ ጊዜ አዋጅነት መልክ እስከሚ ወጡ ሕጎች እና ከዚያም በኋላ በሕግ አው ጪ አካሎች እስከሚደነገጉ ሕጎች ድረስ፤ እያደጉ ይሕዳሉ ።

ለምሳሌ ፡ በሶቭየት ኅብረት ከጥቅምቱ ሶኛሊስት አብዮት (እ.አ.አ. 1917) ጀምሮ እስከ «ጦር ኮሙኒዝም» 1921 ድረስ) ያለ ውን የሕግ ሁኔታ ብንመለከት የሚከተሉ ትን እናያለን ።

—በመጀመሪያው የአብዮት ዓመታት በ ቦልሼቪክ ፓርቲ የሚመራው መንግ ሥት ያወጣቸው የነበሩት ድንጋጌ ዎች በአስቸኳይ ጊዜ አዋጅነት ወይ ያ ፍጹም በመግለጫ መልክ ብቻ የ ሚወጡ ነበሩ ።

—የሕግ አስተዳደር መሥሪያ ቤቶችን ሥልጣን እና የሥነ ሥርዓት ደንቦችን የሚደነግጉትም ሕጎች በአጠቃላይ ልል ሆነው የተቀረጹ ነበሩ ።

—አብዮታዊ ሸንጎዎች ፍትሕን በማስ ፈን ረገድ ወሳኝ አካሎች እንደሆኑ ተ ደርጉ ነበረ ። በዚህም ረገድ እነዚህ ሸንጎዎች ከግናቸውም የገደብ ዓይ ነቶች ነጻ ነበሩ ።

—ከአብዮቱ መፈንዳት ጀምሮ እስከ ኅ ዳር 1918 እ.አ.አ. ግናቸውም ዜጋ እንደ አቃቤ ሕግ ሕግን የማስከበር ሥልጣን ነበረው ። እንዲያውም በ19 19 እ. አ. አ. በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ መርህ መሠረት «ኃይ ልን ለመቆጣጠል ፣ የተበታተኑ እርም

ጃዎችን ለማስተባበርና ለመቆጣጠር ሠራተኛው የመደብ ጠላቶችን እንቅ ስቃይዎች የሚገደብበት መመሪያዎ ዎችን መገደፍ ፣ ከጠላቶች ጋር ለሚ ኖረው ትግል ዘዴዎችን መፍጠር እና እነርሱንም በቁጥጥሩ ሥር ለማድረግ መግር» ነበረበት ።

በቅድሚያም ይህ ተግባር «በወዝሐደሩ የበላይ ገዥነት የመሸጋገሪያ ጊዜ ቅር ጽ የሚይዘውን አዲሱን የኅብረት ኑሮ ሁኔታ ከሚጸረሩት ወገኖች መታገል ከሆነው ከወንጀለኛ መቅጫ ጋር መ ዛመድ» እንዳለበት ተገልጾ ነበር ።

የዚህ ዓይነት ተፈጥሮ ያላቸው ሕጎች በአብዛኛው የማፍረሱን ተግባር የሚረዱ የሠራተኛውን ግንባር ቀደም ተዋጊነት የ ሚያጠናክሩና የመደብ ትግሉን በአሸናፊ ነት መወጣት የሚያረጋግጡ ሕጎች ነበሩ።

በሶኛሊስት አብዮት የማፍረሱ ተግባር በአብዛኛው ከተከናወነም በኋላ የአድጋሪ ያንን ፀረ—አብዮት ተልዕኮ መቋቋም እጅግ በጣም አስፈላጊ ይሆናል ። ይኸም ከሁኔታ ዎች ጋር በተገናዘበ ፍጥነት ካልተከናወነ በስተቀር በልምድ ፣ በገንዘብና በግንኙነት የላቀው አድጋሪ ፣ ሶኛሊስት አብዮቱን በቀላሉ ሊያጨናግፈው ይችላል ። ይኸንን ለመከላከል የአድጋሪው ርዝራዦች በለመ ደውና በሚያምኑበት የገደብ ስልት(በሕግ) መገደብ ይኖርበታል ። ከዚህም በተጨማሪ ሕግ ያለፉትን የብዝሃ ልምዶች አስወጋ ጅና አዲሱን ሥርዓት አስተዋዋቂ መሆን ይገባዋል ።

በአንድ ዓይነተኛ አብዮት ፣ ሕግ ከጋይል ሕግነት አልፎና ተጠናክሮ የሚገኘው የማፍ ረሱ ተግባር ከምላ ጉደል ተሳክቶ በሚገኝ በት ጊዜ ነው ። ይኸም ቢሆን ከማፍረሱ ጥረት ውጤቶች ይልቅ ሕግ በኢኮኖሚ ራ ስን ከመቻል ትልምና ውጤት ጋር ይበልጥ የተቃረበና የተዛመደ ይሆናል ። ለምሳሌ፤ በሶቪየት አብዮት ሕግ በመደበኛ የሕግ ፍ

ክነቱ ለዕድገት ያከበከበው ከ1921—1928 ባሉት ጊዜያት ነበረ ። ይኸም ወቅት እንደ ሚታወቀው የሶኛሊስት ግንባታ ሥራዎች የተቀየሱበትና አዲስ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ተግባራዊ የሆነበት ወቅት (N.E.P.) ነበረ። በነዚህም ዓመታት ውስጥ የሚከተሉት የሕግ ግውጣት ሥራዎች ተሠርተዋል ።

ከ1922—23 (እ.አ.አ.)

- አዲሱ የሕግ አውጪው ድንጋጌ ፤
- የፍትሕ ብሔር ሕግ ፤
- ያወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ፤
- የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ
- የመሬት ሕግ ፤
- የሠራተኛ ሕግ ፤

በ1924 (እ.አ.አ.)

- የተሻሻለው የሠራተኛ ሕግ ፤

በ1926 (እ. አ. አ.)

- ተሻሽሎ የወጣው የቤተሰብ ሕግ ፤
- ተሻሽሎ የወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ፤

በአዲሱ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ዘመናት የወ ጡት ሕጎችና ደንቦች በሙሉ ፣ በተለይም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጾች መነሻ ያደረጉት መመዘኛ የአዲሱን ኅብረተሰብ ደኅንነትና የፍትሕ ዋስትና ነበረ ።

እ. አ. አ. ከ1921—28 የነበረውን የሶ ቪየት የሕግ ዕድገት አንዳንድ ኃይሎች እንደ ርዕዮተዓለም ማፈገፈግ አድርገው ወስደውት ነበረ ። እውነቱ ግን ከቅርጽ ማ ደግ ጋር ሳይሆን ከይዘት ዕድገት ጋር የተ ያያዘ በመሆኑ ይኸ አልነበረም ። አብዮት እየሰከነ ሲመጣ የሠራተኛው የበላይነትን ለማስፈንና ብሎም ወደመደብ አልባው ሥ ርዓት ለመሸጋገር የሚያስችሉትን ሁኔታ

ዎች ለመፍጠር ከተራ ኃይል ይልቅ ሕግ የተሻለ መሣሪያ ይሆናልና ነው ።

ሕግ በአዲሱ ኅብረተሰብ

ከላይ እንደ ተመለከተው ሕግና ፍትሕ ፍጹም የማይወጡ ነገሮች አይደሉም ። በሁሉም የዕድገት ደረጃው የሰው ልጅ በየ ጊዜው የሚያስፈልገውን ሕግ እየሻረና አዳ ዲስ ሕጎችን እየአመነጫ መጥቶአል ። በጠቅላላው አነጋገር እነዚህ ሕጎች በአ ንድ የዕድገት ደረጃ ያሉትን ሕዝቦች ድር ጅታዊ ጠባይ የሚያሳዩ መለኪያዎች ሲሆኑ እነዚህ ጠባዮች በተለምዶ እንደ መመዘኛ ነጥቦች ተወስደው ወደ መብትና ግዴታ ይለወጣሉ ። የኅብረተሰብ አባላትም መብ ቶቻቸውን እንዲያስከብሩባቸውና ግዴታቸ ውን እንዲወጡባቸው ይጠበቃሉ ። መን ግሥት የዚህ ሕጋዊ ሥርዓት አስፈጻሚ መሣሪያ ይሆናል ።

የዕድገት ደረጃቸው ላቅ ባለ አካባቢዎች ሕግ ሰፊ አድማስ ይኖረዋል ። ይኸም የሕ ግ አድማስ የማምረትን የማስራጨትንና የልውውጥ ሥራዎችን ግንኙነትና ዝም ድናን ያጠቃልላል ። የኅብረት ባለቤትነት ዝምድናዎችን ፣ በኅብረተሰቡ አካላት ው ስጥ ሊኖር የሚገባውን የሥራና የምርት ስ ርጭትን ፣ የአስተዳደር ቅርጽንና ሕገ መን ግሥታዊ ሥርዓትን ይይዛል ። የዜጋዎችን ሕጋዊ ሥልጣን ይደነግጋል ። በተጨማሪ ሕግ በወቅቱ በሚኖረው መንግሥት ማሳ በራዊ ግንኙነቶች ላይ የሚነሱትን ደባ ዎች ለመዋጋት የሚያስችሉ ደንቦችን ያወ ጣል ። በማርክሲስቶች አስተሳሰብ ከላይ የተመለከቱት የሕግ ዝርዝር ተግባራት የሚያተኩሩትም በቅርጽ ላይ ብቻ ነው ። ለማርክሲስቶች የሕግ መሠረተ—ባሕርይ እና ምንጭ ፣ ቀደም ተብሎ እንደተገለጸው፤ በአንድ ወቅት ያለ የኅብረተሰቡ ማኅበራ ዊና ኢኮኖሚያዊ ሥርዓት ነው ። ሕግ ከአካባቢው ሶሲዮ—ኢኮኖሚና ፖለቲካዊ ኑሮ ተነጥሎ መሠረተ—ባሕርይም ፣ መነ

ሻም፡ ዕድገትም ሊኖረው አይችልም።¹⁰
በግርክሲቶች አመለካከት ሕግ በሚከተ
ሉት ቁም ነገሮች ላይ የተመሠረተ ነው።

1/ በመጀመሪያ ሕግ በአንድ አካባቢ ከ
ሚሰፍን ከፖለቲካ ከኢኮኖሚና ከማ
ኅበራዊ ሁኔታዎች ተነጥሎ ሊታይ
አይችልም።

2/ ሐሳባውያን የሕግ ሊቆች ሊያስረዱን
እንደሚሞክሩት የሕግ ምንጮች አማ
ልክታዊ መርሆዎች ወይም፡ ሌሎች
አስቀድመው የነበሩ ሐሳቦች (a Pri-
orideas) ሳይሆኑ የወቅቱ ሁኔታዎ
ችና ቁሳዊ አስተሳሰቦች ናቸው።

3/ የሕግ ፍጥረትና የረዥም ጊዜ ዕድገት
ከመደብ ቅራኔዎች ከሶስቱ ኢኮኖሚ
ያዊ ሁኔታዎች አለመመጣጠንና ው
ጤቱ ከሆነው ፖለቲካዊ ግንኙነት
ጋር የተያያዘ ነው።

4/ የመንግሥት ሆነ የሕግ ታሪካዊ መነሻ
ሻቸው አንድ ነው። መነሻቸው ከሰ
ማይ የወረደ ጽላት—መሴ መሳይ ነ
ገር አይደለም። መንግሥትም፡ ሕግ
ም ምንጫቸው ተመሳሳይ የሶስቱ ኢ
ኮኖሚ ሂደት፡ ማለትም የሥራ ክፍ
ፍሎሽ መፈጠር፡ የግል ሀብት መም
ጣትና የኅብረተሰብ በማይታረቁ መ
ደቦች መከፋፈል ናቸው።

5/ ሕግና ርዕዮተዓለም የተደጋጋፈነት
ገጽታ አላቸው። ሕግ በሰው ልጆች
የተፈጠረ ስለሆነ የተወሰነን ርዕዮተ
ዓለም የሚያንፀባርቅ መሣሪያ ወይም
በሥልጣን ላይ ያለው መደብ መንግ
ሥት በሚከተለው ርዕዮተዓለም መሠ
ረት የሚደነገግ መሣሪያ ነው። በአንጻ
ሩ ሕግ የሕብረተሰብና የግለሰብ ንቃተ
ሀሊናን ለግንጽ ከፍተኛ ሚናን የሚ
ጫወት፤ ስለዚህም ለአንድ ርዕዮተ
ዓለም መጠናከር መሠረትን የሚጥል
መሣሪያ ነው።

6/ በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ለሕግ ዕድገት
ፓርቲው የሚጫወተው ሚና ወሳኝ
ነው።

7/ በመጨረሻም፡ ሕግ ከመደብ ጋራ የተ
ያያዘ ከስተት በመሆኑ፡ መደብ አልባ
ውና መንግሥት አልባው ሥርዓት ሲሰ
ፍን እንደ መንግሥት ሁሉ የሚከሰም
ከስተት ነው።

እነዚህም ቁም ነገሮች በመሠረቱ ማርክ
ሲስቶችና የቡርጂዊው የሕግ አዋቂዎች የሚ
ለያዩባቸው ናቸው።

አዲስ ትውልድ፡ አዲስ ኅብረተሰብ
አዲስ ሕግ ያስፈልገዋል። ሕግ በአዲሱ
ኅብረተሰብ ምን እንደሚመስል ለማየት
አዲስ ኅብረተሰብ ምን ዓይነት ኅብረተሰብ
እንደሆነ ማወቅን ያሻል።

አዲሱ ኅብረተሰብ የሶሻሊስት ኅብረተ
ሰብ ነው። ሶሻሊዝም ቁስ አካላዊ መነሻ
አለው። በሶሻሊዝም ሕግ፤ ቁስአካላዊ መሠ
ረት ስላለው አዲስ ቁስአካላዊ አመለካከትን
ይጠይቃል። ለዚህም ነው፤ ዛሬ በኢትዮጵ
ያችን ሕግና ፍቺው የላቀና የመጠቀ አመ
ለካከት አለው ተብሎ አስቀድሞ የተገለ
ጸው።

በሶሻሊስት አገሮች ውስጥ በተካሄዱ
አብዮታዊ ለውጦች መነሻ በሕግ አካባቢ
ከፍተኛ ለውጦች ተካሂደዋል። በአገራች
ንም እንደዚሁ መንግሥታዊ ሥልጣኑን
ተግባራዊ በማድረግ ላይ ያለው አብዮት የ
ራሱን ሕዝባዊ ሕግ እያወጣና እያስተዳ
ደረ ነው። በሚያመነጨውና በሚያስተዳ
ድረውም ሕግ የሠራተኛውን ጥቅም የሚያስ
ከብር፤ የሠራተኛውን የትግል ውጤቶች
የሚያስጠብቅና በማናቸውም የማኅበራዊ
የዕድገት ጥረቶች የሠራተኛውን ሕዝብ
ድል የሚያፋፍም ሕግ እየሆነ እየመጣ
ነው። ይህ የሕግ ለውጥ መነሻ ቢሆንም ገና
ብዙ የሚቀረን ነገር ይኖራል። የሚቀሩንን
ምዕራፎች ለማወቅና ለማገባደድ ግን የሶ

ሻሊስትን ሕግ ዓላማዎች በሚገባ ማወቅ
አስፈላጊ ይሆናል። የሶሻሊስት ሕግ ዋነኛ
ተግባር « ለኢኮኖሚና ለሌሎችም ብሔ
ራዊ የኑሮ መስኮች ዕቅድና አተዳደር፤
በንግድ ድርጅቶችና በአስተዳደራዊ መዋ
ቅሮች ያሉትን የአመራር ጉዳዮች ለማስተ
ካከልና ሥራና የሠራተኛ ግንኙነቶችን
ሥርዓት ለማስያዝ ሲሆን፤ አስተሳሰቡም
ሕዝቡ የጋራ ንብረቱን በሚገባ እንዲ
ጠቀምበት፤ የተገቢ ዋጋ መርህ ሙሉ በ
ሙሉ በተግባር እንዲተረጎም፤ በኢኮኖ
ሚውና ማኅበራዊ ፖሊሲ መካከል ያለው አ
ንድነት ዋስትና እንዲኖረው ማድረግ ነው።
ሶሻሊስት ሕግ ኅብረተሰቡ በሕዝባዊና ኢ
ኮኖሚ በትምህርትና በባህል ጉዳዮች ውስ
ጥ በከፍተኛ ደረጃ እንዲሳተፍ»¹¹ የሚያ
በረታታ መሣሪያ መሆን ነው።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ሕግ በሕገነቱ
የሚወሰድና የሚሰፍን አይደለም። ሕግ
ተቀባይነትን የሚያገኘው በሚጫወተው
ሚና እና በአስፈላጊነቱ ነው። በሶሻሊስት
ኅብረተሰብ የሕገነ መኖር የሚወስኑት
በወቅቱ የሚኖሩት ማኅበራዊ ምክንያ
ታዊ ነጥቦች ናቸው። ከነዚህም ምክንያቶች
ዋነኛው የኅብረተሰቡ የኢኮኖሚ ሥርዓት
ባሕርይ ነው።¹²

የሶሻሊት ኅብረተሰብ የኢኮኖሚ ሥር
ዓት ባሕርይ በሁለት ዋና ነጥቦች ላይ የተ
መሠረተ ነው። እነዚህም የምርት መገልገያ
ዎች ባለቤትነትና የሥርዓቱ በአንድ ጥላን
ሥር መከናወን ሲሆኑ፤ ከባለቤትነት ሁኔ
ታዎች እስከ ማዕከላዊ ዕቅድ፤ አልፎም እ
ስከ ዝርዝር ድርጊት ፕሮግራምና እስከ ተ
ግባራዊነቱ፤ ከምርት መስባሰብና መሰራ
ጫት እስከ ሠራተኛው አሰላለፍ፤ እነዚህ
ንም የሚመለከት አስተዳደር እስከ ማስፈን
ያለውን ሁሉ በሥርዓቱ መምራት ስለሚኖር
በት ሕግ በዚህ ገጽታው በቅድሚያ አስፈ
ላጊነቱን ይረጋገጣል።

ሶሻሊስት የኢኮኖሚ ሥርዓትን ለማስ
ፈን የሚሰለፉ ድርጅቶች ማለትም፤ ፓር
ቲው፤ መንግሥትና ብዙኃኑ ድርጅቶች የ
ሚመሩበት መርህ መደንገግ ስለሚኖርበት
ለዚህና የዜጎችን ዲሞክራሲያዊ መብትና
ግዴታ ለመግለጽ አስፈላጊ ይሆናል። ሶሻ
ሊስት ባህልን ለማወቅ፤ ለመመዘንና ለማ
ዳበርም በተገቢው ርዕዮተ ዓለም ላይ የተ
መሠረተ ወቅታዊ መመሪያ መኖር ስለሚ
ገባው፤ ይኸም ሕጋዊ ቅርጽ ይዞ መገኘቱ
የሚታይ ይሆናል።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ የሕገነ መኖር
ለመወሰን አስፈላጊነቱን ማረጋገጥ አንድ
መልኩ ሲሆን ከዚህ ጋር ተዛምዶ የሚታ
የው ሌላ ከፍተኛ ጉዳይ ደግሞ የሚኖረውን
ሕግ በሶሻሊስት መርህ ላይ መመሥረቱን
የማረጋገጡ ጉዳይ ነው።

የሶሻሊስት አብዮት ሲጀመር፤ በቅርጹ፤
በይዘቱ፤ በዓላማውና በተግባራዊነቱ አዲስ
የሆነ የፍትሕ ሥርዓት የመፍጠሩ አስፈላ
ጊነት ግልጽ ሲሆን በመጀመሪያዎቹ የት
ግል ዓመታት ይኸን ተግባራዊ ለማድረግ
ስለማይቻል ከአርጌዎቹ የሕግ ዓይነቶች እን
ዳንዶቹ እንዲቀጥሉ ይደረጋል። የነዚህ ሕ
ጉች መነሻና የድንጋጌአቸውም ዓላማ የተ
ለየ ስለሚሆን ከአዲሱ የሶሻሊስት አብዮት
ፍላጎቶች ጋር ተጣምረው ለመጓዝ የማይ
ችሉ ይሆናሉ። ይኸም ለሶሻሊስት አብዮት
ሂደትና ጓላም ለሶሻሊዝም ዕድገት ዕንቅፋ
ት ይሆናል። ስለዚህም በወቅቱ ያስፈል
ጋሉ ተብለው የሚወጡ ሕጎችም ሆኑ በሁ
ኔታ አስገዳጅነት የሚወረሱ ሕጎች በሶሻ
ሊስት መርህ ላይ የተመሠረቱ ወይም የሶ
ሻሊስትን መርህ የማያፋልሱ መሆናቸው
መረጋገጥ ይኖርበታል። ይህ ጉዳይ በሶቢ
የት ኅብረት ከ1917ቱ የጥቅምት አብ
ዮት ማግስት ጀምሮ የተከሰተ ነበረ።¹³
በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ከሕግ አስፈላጊ
ነት ጋር ትኩረት የሚሰጠው ሌላው ቁም
ነገር በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች፤ በብዙ
ኃን ድርጅቶችና በማናቸውም ዜጋ የሕግ

ያለማወላወል መጠበቅና መፈጸም ነው። ይህ ቁም ነገር ከሶሻሊስት ሕጋዊነት (socialist legality) መርህ የሚመነጭ፤ ነገር ግን የቡርጂዩ የሕግ ሰዎች እንደሚሉት የሶሻሊስት ሕጋዊነት ብቸኛ ነጥብ ያልሆነ ነው።

የሶሻሊስት ሕጋዊነት የመንግሥት የኅብረተሰብ አመራር ዘዴ ሆኖ የሕዝብን ሶሻላዊና መንግሥታዊ ሥርዓት እንዲሁም ሶሻሊስታዊ የግንባራዊ ኑሮ ግንኙነቶችን ለማሳደግ የሚረዳ ዋነኛ መሣሪያ ነው።¹⁴

ከሁሉ አስቀድሞ ሶሻሊስት ሕጋዊነት በሳይንሳዊ ግንዛቤ ላይ የተመሠረተ፤ የሕዝቦችን ግንባራዊና መንግሥታዊ ሥርዓት፤ የዜጎችን መብቶች፤ ነፃነቶችና ጥቅሞች የሚቀርጽ እና ግንባራዊ ዕድገቶችን የሚገዛ ሕግ መኖርን ይጠይቃል። ይህም ሕግ ቢያንስ የሚከተሉትን ነጥቦች ማለትም፡

1/ በሰፊው ሕዝብ ዲሞክራሲያዊ መብቶችና ግንባራዊ ፍላጎቶች ላይ ከተመሠረተ ሕግ መንግሥት የመነጨ መሆን፤

2/ በማናቸውም መንፈሱ ለሶሻሊዝም ግንባታና ብሎም ለኮሚኒዝም መምጣት መንገድ የሚከፍቱ ንድፈ ሐሳቦችን ያዘለና ለሳይንሳዊ ኮሚኒዝም ርዕዮተ ዓለም ስርዓት አመቺ ሁኔታን የሚፈጥር መሆን፤

3/ የሰው በሰው መበዛበዝን፤ የመደበኛ ተጽራሪነትንና የብሔሮች ቅራኔን ለማስወገድ የሚያግዝ መሆን፤

4/ የግለሰቦችን ሥነ-ምግባራዊ ግዴታ የሚደነግግ ብቻ ሳይሆን ለፖለቲካ ድሎች የሚያደርሱ ዘላቂ መርሆዎች

ላይ በበመመርኮዝ ጠቅላላ መመሪያ የሚሰጥ መሆን፤

5/ የዜጎችን የግንባራዊ፤ የኢኮኖሚ፤ የፖለቲካና ሌሎችም መብቶችና ነፃነቶችን የሚያስጠብቅ፤ (ሕግ የግንባራዊ የኢኮኖሚና የፖለቲካ መብቶችና ነፃነቶች ዋስትና ነው ሲባል ዋስትናው የማቴሪያልና የሕግን ውህደት ያዘለ ዋስትና ይሆናል)። ማለትም እነዚህን ነፃነቶች ለማስጠበቅ ቁስ አካላዊ ሁኔታዎችን ለመዘርጋት የሚያግዝ መሆን፤

6/ ዓለም አቀፍ ሶሻሊዝምን ለማጠናከር ለሶሻሊስት ሕጋዊ ሥርዓት ዕድገት አስተዋጽኦ የሚያደርግ መሆኑን፤¹⁵ ግጥም ለል ይኖርበታል።

በአጠቃላይ ይህ ሕግ ከላይ የተመለከቱትን አበይት ነጥቦችን መያዝ የሚገባው ቢሆንም ዋነኛ መመዘኛው ዲሞክራሲያዊ ገጽታው ነው። ይህም፡ ሕጉ በማን ወጣ ወይም ሕጉን ማን አወጣው የሚለውን ጥያቄ ይጋብዛል።

ሐቀኛ ዲሞክራሲያዊ ሕጋዊነት፡ የአንድ አገር ሕግ አውጭ አካል በዲሞክራሲያዊ መንገድ እንዲመሠረት፤ ከተመሠረተም በኋላ የሕዝቡን ፍላጎቶች እንዲገለጽ እና የኅብረተሰቡን ተራማጅ ዕድገቶችን እንዲያከብር ይጠይቃል። ይኸም በአጭሩ የሶሻሊስት ሕግ አውጭ ሥርዓት መፈጠርን መጠየቅ ማለት ስለሚሆን ሶሻሊስት ሕጋዊነት ከዚህ ጋር በቀጥታ የሚዛመድ ጉዳይ ይሆናል።

አንድን ሕግ ሕግ የሚያሰኘው በአዋጅ የመነገሩ ጉዳይ ሳይሆን ተቀባይነት አግኝቶ የመፈጸሙ፤ የአስገዳጅነት ባሕርይ ኖሮት የመጠበቁ ነው። ሕግ ሕግ ለመሆን በሁሉም ዘንድ ተፈጻሚ መሆን አለበት። ለዚህም አስፈጻሚ ሥርዓትን ይፈልጋል። ሆኖም አሁንም ዲሞክራሲያዊ

ሕጋዊነት እንዲኖር የሕግ ተርጓሚና አስፈጻሚው አካል በምርጫው መውጣቱን ሶሻሊስት ሕጋዊነት ይጠይቃል።¹⁶

ለመደምደም ያህል ሶሻሊስት ሕጋዊነት በሶሻሊስት ዲሞክራሲ መሠረት የተመሠረተን ሕግ አውጪ፤ በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ፍላጎቶች ላይ የተመሠረተን ሕግ እና በሶሻሊስት ዲሞክራሲ መሠረት የተመረጠን ተርጓሚና አስፈጻሚን መኖርን የሚጠይቅ ሕጋዊነት ነው። (እዚህ ላይ የዲሞክራሲና የሕጋዊነት ዝምድና በሚገባ ይታያል።) የሶሻሊስት ሕጋዊነት መሠረተ ሐሳቦች ከላይ የተመለከቱት ናቸው። እነዚህ ዝርዝር የሶሻሊስት ሕጋዊነት መሠረተ ሐሳቦች በአንድ የኅብረተሰብ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ተሟልተው ሲገኙ በዚያ ኅብረተሰብ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ሶሻሊስታዊ ሕጋዊነት እንደሰፈነ ተደርጎ ሊወሰድ ይቻላል። ከላይ የተመለከቱትን መሠረተ-ሐሳቦች በተናጠል ወይም በቁንጽል በመውሰድ ወይም፡ ከነዚህ መሠረተ-ሐሳቦች መካከል ጥቂቶቹ ብቻ በመስፈናቸው ሶሻሊስት ሕጋዊነት አለ ለማለት አይቻልም።

ከዚህም በተጨማሪ ሶሻሊስት ሕጋዊነት ሙሉ በሙሉ ተፈጻሚ ሊሆን የሚችለው ተፈላጊው የኢኮኖሚና የፖለቲካ ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ነው። ይኸም ውስሰብ ሁኔታዎችን መወጣትን ከመጠየቁም ሌላ፤ የሶሻሊስት ሕጋዊነትን ሙሉ በሙሉ ግንዛቤና ይኸንን ለማስፈን መንግሥት የሚያደርገውን እንቅስቃሴ (የሶሻሊስት ሕጋዊነትን ሕጋዊ ዋስትና ጭምር) ከፍተኛነት ጠይቃል። ከሁሉም በላይ ደግሞ የማርክሲስት ሌኒኒስት ፓርቲን የጠራ አመራርና ከፍተኛ ጥረትም ይጠይቃል።

ፓርቲና ሕግ

የሶሻሊስትን ኅብረተሰብ የሚመራው፤ የዕድገት አቅጣጫውና የፖለቲካ ሥርዓቱ የሚቀየሰው፤ ማርክሲዝምን ሌኒኒዝምን ጠንቅቆ የሚያውቀው የማሌ ፓርቲ ነው። ፓርቲው የኅብረተሰቡን ዕድገት ጠቅላላ ዕቅድ የሚነድፍ፤ ኅብረተሰቡ የሚከተለውን የውስጥ እና የውጭ የፖለቲካ መሥመር የሚጠቁም፤ ሕዝቡን የሚያነቃቃታ ላላቅ ተግባሮችን የሚመራ እና ኮሙኒዝምን ለመመሥረት የሚያስፈልገውን ሳይንሳዊ ምርምር ወደ ዕድገት ዕቅድ የሚለውጥ አካል ነው። ለዚህም አላማው መንግሥትና ሕዝባዊ ድርጅቶችን ለማሰለፍ የሚችለው ፓርቲው ነው። በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ፓርቲው ግንባር ቀደም አመራር ሰጪ ኃይል ነው።

የአንድ ማሌ ፓርቲ ከፍተኛ የትግል ዓላማ ሥልጣን የሠራተኛው ሕዝብ እንዲሆን የመጣሩ፤ ለዚህም ሰፊው ሕዝብ በመንግሥትና በግንባራዊ ጉዳዮች አመራር ውስጥ እንዲሳተፍ የማስቻሉና የማብቃቱ ነው። ይህ በሌላ አነጋገር የሠራተኛው ሕዝብ የዲሞክራሲ መብቶች መስፈን በመሆኑ፤ ፓርቲው በሁሉም መስኮች ለዚህ ዓላማ ግብ መምታት የሚሰለፍ ከፍተኛውና የመጨረሻው አካል ነው። ቀደም ተብሎ እንደተገለጸው ደግሞ የሰፊውን ሕዝብ እውነተኛ ጥቅም ሊያስጠብቅ የሚችል ሕግና ሕጋዊነት ሊኖር የሚችለው ሰፊው ሕዝብ በእርግጥ የሥልጣን ባለቤት በሆነበት ኅብረተሰብ ብቻ ነው። ይኸም በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ስለሚሆን፤ ማርክሲስት ሌኒኒስት ፓርቲዎች ሕግና ሕጋዊነት ከፖሊሲአቸው ጋር የተዛመደ መሆኑን ይቆጣጠራሉ፤ አመራርም ይሰጣሉ።¹⁷

ይህም ስለተባለ ፓርቲው ሕግ አውጪ አካል ነው ማለት አይደለም። ሕግ አውጪ አካሉን ተከቶ አይሠራም። ሆኖም ከላይ

እንደተጠቀሰው ለገብረተሰቡ የሚያስፈልገው የሕግ ሥርዓትና አጠቃላይ ዕድገቱ እንዴት መሆኑና መከራከሉ እንደሚገባው መሪያ የሚያወጣው ፓርቲው ነው።

ፓርቲው የሚወጡትን ሕጎች ከፖሊሲው ጋር መዛመዳቸውን ከማየት ባሻገር የሕጎችን መከበር በጥብቅ ይከታተላል። በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ሕግ በግድና በቅጣት ፍራቻ የሚከበር ሳይሆን በንቃት ላይ በተመሠረተ ፈቃደኝነት የሚከበር ነው። ይኸው የሚደረስበት በፓርቲው ጥብቅና የግዳጅ ጥርዕና የሪፖርተሞች ስርዓት ስለሚሆን ፓርቲው ለሪፖርተ ሳለም ስርዓትና ሥርዓቱን ጥያቄ ከፍተኛ ተጋድሎ ያደርጋል።¹⁸

ሕዝብና ሕግ

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ዲሞክራሲያዊ መብቶችና ነፃነቶች ግለሰቦች ራሳቸውን ከኅብረተሰቡ አገልገው የሚጠበቁባቸው መግሪያዎች ሳይሆኑ፣ በማኅበራዊና መንግሥታዊ ጉዳዮች ውስጥ ከፍተኛ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ለግለሰቦች አስፈላጊውን ሁኔታ የሚያወቅቹ መብቶችና ነፃነቶች ናቸው። በሶሻሊስት ኅብረተሰብ የሰው ልጅ መብት ሶሻሊዝምን ለመገንባት ሠርቶ አደሩ ሕዝብ የሚገለገልበት ዋነኛ መብት ነው። ይኸው የሌሎች መብቶች ሁሉ መሠረትና ዋስትና ነው።¹⁹ በአዲሱ ኅብረተሰብ የሰው ልጅ መሠረታዊ መብት በግናቸውም የመንግሥት ጉዳዮች የመሳተፍና የራሱን መብቶችና ፍላጎቶች ከሰፊው ሕዝብ መብቶችና ፍላጎቶች ጋር የማዋሐድ ነው።

ይኸው ሲባል በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የግለሰቦች ሲቪል መብቶችና ነፃነቶች የሉም ግለት አይደለም። ግን እነዚህ መብቶችና ነፃነቶች ግለሰቦችን ከኅብረተሰቡ መብቶች ውጭ አርገው አያስቀምጧቸው ለማለት ነው።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ የሰፊው ሕዝብ ሥልጣን በሕግና ፍትሕ እካባቢ ያለውንም ሥልጣን ያጠቃልላል። ከላይ በሶሻሊስት ሕጋዊነት ሐተታ ውስጥ እንደተመለከተው በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ሕግ አውጪው እካል የሕዝቡ ተወካይ ስለሆነ፣ በዚህ እካል የሚወጣው ሕግ በኅብረተሰቡ ፍላጎት ላይ የተመሠረተና የኅብረተሰቡ ሕግ ይሆናል። ስለዚህም የራሱን ሕግ ራሱ ያከብረዋል፤ ያስከብረዋል ማለት ነው።

የሕግ ከሣሚነት

ከላይ በተመለከቱት መሥመሮች የሕግን አመጣጥና የዕድል አቅጣጫ በአጭሩ ለማመልከት ተጥቅሞአል። ሕግ መደባዊ ከሰተት በመሆኑ በመደብ መፈጠር ወቅት ተወልዶ በልዩ ልዩ ሥርዓተ ማኅበራት ልዩ ልዩ ይዘትና ቅርጽ ይዞ መምጣቱ ታይቶአል። ሕግ በሶሻሊስት ኅብረተሰብ የሚኖረው አስፈላጊነትና ፍቺ የተለየ ትኩረት ተሰጥቶታል። የሕግ መፈረሻው ግን አልተመለከተምና፣ በአጭሩ ይኸንን ማሳየቱ ተገቢ ይሆናል።

ሕግ ወደ ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ የሚደርሰው በሶሻሊስት ስርዓት ውስጥ ነው። ይኸው የሚሆነው ሶሻሊስት ሕጋዊነት ሲሰፍን ነው። ሶሻሊስት ሕጋዊነት የሚሰፍነው ደግሞ የፖለቲካውና የኢኮኖሚው ሁኔታዎች ለዚህ አመቺ መድረኮችን ሲፈጥሩ ነው።

የሶሻሊስት ግንባታ ጥረት ኮሚኒዝምን እውን ማድረግ ነው። ይኸው ጥረት የኢኮኖሚው፣ የፖለቲካውና የማኅበራዊ ጉዳዮች ዕድገት ጥረት ስለሚሆን፣ በእነዚህ መስኮች የሚደርስበት እያንዳንዱ የዕድገት ምዕራፍ የሕግ የዕድገት ምዕራፍ ይሆናል።

በሶሻሊዝም የኢኮኖሚ ዕድገት ወደ በለጠ ማኅበራዊ ዕድገት ያመራል። በኮሚኒስት ኅብረተሰብም «ከእያንዳንዱ እንደ

ችሎታው ለእያንዳንዱ እንደ ፍላጎቱ» በሚለው መርህ ይገዛል።²⁰ በዚህ ከፍተኛ የሶሻሊዝም የዕድገት ደረጃ ሶሻሊስት ዲሞክራሲ እንደ ፖለቲካዊ ክስተትነቱ መከሰም ደረጃ ላይ ይደርሳል። «ለዎች ለአያሌ ምዕተ ዓመታት ያወቁቸውንና ለብዙ ሺህ ዓመታት የከላለሱአቸውን ማኅበራዊ ግን

ኘነቶችንና የተለመዱ ደንቦችን ቀስ በቀስ ከራሳቸው ሕይወት ጋር ያዋህዳሉ። ያለ ኃይል፣ ያለ ተጽዕኖ፣ ያለ ቁጥጥር፣ ያለ መንግሥት ፖለቲካዊ ገጽታ በሌላቸው ደንቦች ይመራሉ።»²¹ ስለዚህም ሕግ በዚህ የዕድገት ደረጃ እንደ መንግሥትና እንደ ዲሞክራሲ ሁሉ ይከሰማል።

የግርጌ ማስታወሻዎች

1. *The Fundamentals of Marxist-Leninist Philosophy*, (Moscow, Prog. Pub., 1974), p. 128.
2. *Robert Conquest, Justice and the Legal System in the USSR*, (London, 1968), p. 13.
3. *Ibid.*
4. *The Fundamentals of Marxist-Leninist Philosophy*, p. 360.
5. *Conquest*, p. 7.
6. *Ibid.*
7. *Ibid.*, p. 14.
8. *Ibid.*
9. *Ibid.*, p. 15.
10. *The Soviet State and Law*, (Moscow Prog. Pub., 1969), p. 186.
11. *Tord Riemann, Law and Justice in a Socialist Society*, (Berlin, 1976), p. 9.
12. *The Soviet State and Law*, p. 189.
13. *V. Terebelov, The Soviet Court*, (Moscow, Prog. Pub., 1978), p. 34.
14. *The Soviet State and Law*, p. 266.
15. *A.K.H. Makhnenked, The State Law of The Socialist Countries*, (Moscow, Prog. Pub., 1978), p. 15.
16. *Terebelov*, pp. 34-35.
17. *Conquest*, p. 110.
18. *The Soviet State and Law*, p. 206.
19. *G. Gurdeau, Traite de Science Politique*, Vol. VII. (Paris, 1957), p. 493.
20. *V.I. Lenin, On Soviet Socialist Democracy*, (Moscow, Prog. Pub., 1979), p. 23.
21. *V.I. Lenin, Col. Works*, Vol. 25, (Moscow, Prog. Pub., 1974), p. 467.

Proudly Brought to You
By
www.binyaminhik.wordpress.com

